

Gomidas'ın sessizliği

Posted on 13/10/2019

Kürdistan ve Anadolu'yu köy köy dolaşarak 3 binden fazla Ermenice, Kürtçe, Türkçe ve Farsça şarkıyı notaya döken, ömrünün son 18 yılında ise tek bir kelime etmeyen Ermeni müzikolog ve sanatçı Gomidas unutulmadı.

Kütahya'da 1869 yılında doğan etnolog, müzisyen ve bestekar Gomidas, 150 doğum yılı vesilesiyle büyük bir konserle İstanbul'da anıldı. Cemal Reşit Rey konser salonunda gerçekleşen "Aydınlık Sabahın Sesi | Gomidas 150 yaşında" konserinde Ermenistan, Türkiye ve Amerika Birleşik Devleti'nden (ABD) sanatçılar ve topluluklar sahne aldı. Konser öncesi "Bir Zamanlar Yayıncılık" tarafından hazırlanan Gomidas sergisinin de açılış yapıldı. Lusavoriç Çocuk Korusu ve Sevana Tchakerian ile açılış yapılan geceyi Tilbe Saran sundu. Anadolu Kültür ve Kalan Müzik işbirliğiyle düzenlenen konserde sanatçılar Aynur Doğan, Ertan Tekin, İklim Tamkan, Karatzayn Quartet, Kevork Tavityan, Levon Eroyan, Lusavoriç Çocuk Korusu ve Sevana Tchakerian, Pervin Chakar, Şevval Sam, Vomank müzik grubu, Yerkaran Projesi'nin yanı sıra Ermenistan'dan GOGHT müzik grubu ve ABD'den Ara Dinkjian ve Zulal Trio sahneye çıktı. Ayrıca gece de gazeteci Ümit Kıvanç'ın konser için hazırladığı kısa bir belgesel de Gomidas'ın kendi sesi ile gece de dinleyicilere gösterildi.

MÜZİĞİ İLE BESLENİLMELİ

Sanatçı Kevork Tavityan, Gomidas'ın 150. doğum yılı vesilesiyle düzenlenen bir konserde olmaktan çok mutlu olduğunu söyledi. Konseri geleceğe dair ümit verici bir adım olarak yorumlayan Tavityan, "İçinde yaşadığımız büyük toplumun da ondan öğrenebileceği, onun müziğiyle beslenebileceği bir ortam yaratılmalı. Bu konserler bunun yol göstericisi olacaktır diye ümit ediyorum" dedi.

AYNUR DOĞAN: GOMIDAS İLE HİKAYELERİMİZ AYNI

Sanatçı Aynur Doğan, Gomidas'ı yâd etmenin ve eserlerini seslendirmenin kendisi için büyük bir anlamı olduğunu dile getirdi. Doğan sözlerine şöyle devam etti: "Gomidas'ın hikayesini, yaşadığı acıları cümlelerle anlatsam az kalır. Toprağından sürgün edilmiş. Kaderlerimiz birbirinden çok farklı değil. Fakat onun sanatsal olarak, kültürel olarak bu topraklara çok büyük bir katkısı olmuş ve bugüne bırakmıştır. Kürt, Anadolu, Mezopotamya coğrafyasındaki bütün diğer kültürlerin müziğinde çok büyük bir katkısı var. Ben çok minnettarım, Gomidas gibi birisi bu topraklardan geçmiş. Birçok Kürtçe derleme Gomidas sayesinde bugüne kadar geldi. Biz de sahnede onları seslendiriyoruz. 150 yıl değil bin yıl da geçse, bu insanlar tarihe damgasını vurdu. Gomidas, kendi ruhu, müziği ve gücüyle kültüre olan bağı ile her zaman yaşayacaktır. Biz de gücümüz yettikçe onları her zaman yaşatacak adımlar atacağız."

ARA DINKJIAN: GOMIDAS SONSUZA DEK YAŞAYACAK

ABD'den konser için Türkiye'ye gelen sanatçı Ara Dinkjian genç müzisyenlerin Gomidas'ın müziğini "taze" bir şekilde yorumladığını ifade etti. Dinkjian, sözlerine şu şekilde devam etti: "Bu da Gomidas'ın sonsuza dek yaşamasını sağlıyor. Toprak aslında o sanatı yaratan şey, nerede doğduğun hiç farketmiyor. Kanınla ve geçmişinle, burayla bir bağlantın varsa, o kültür zaten dışa vuracaktır. Amerika'da doğmuş olmama rağmen, bu toprakları hissettiğimi sanıyorum."

ERTAN TEKİN: SON SÖZÜ İNSANLIK İÇİN BİR DERSTİR

Sanatçı Ertan Tekin, Gomidas'ın 100 yıl önce yurtlarda ve beldelerde müzik korusu kurduğuna dikkat çekiyor. Kendisi için onur ve gurur duyduğu bir doğum günü ve anma olduğu söyleyen Tekin, "Düşünsenize köylerinde şu an doğru dürüst su olmayan yurtlarda,

beldelerde 100 yıl önce korolar kurmuş. Anadolu'nun coğrafyalarında yüzlerce öğrenci eğitim vermiş. Bilgi, becerisi ve o nadide naif ruhuyla hayran olduğumuz biri. Gomidas, bu coğrafyanın ilk müzikoloğu. Duyduğu sesleri notaya döken biri. 1935'te 20 yıl boyunca müzik yapmamış usta, 'Ben sizin dünyanızda artık yaşamak istemiyorum. Sizin dünyanızda çocukları, kadınları katlediyorlar' deyip son nefesini vermiş. Ruhunu teslim ederken söylediği bu sözü halen insanlık için bir derstir" dedi.

TILBE SARAN: BIZLERE ÇOK SESLİLİĞİ HATIRLATTI

Gecenin sunuculuğun üstlenen sanatçı Tilbe Saran çok anlamlı bir doğum dönü kutlaması olduğunu ifade etti. İş insanı Osman Kavala'nın Gomidas'ın 150. doğum yılı konseri için cezaevinde bile büyük bir çaba gösterdiğini söyleyen Saran sözlerine şöyle devam etti: "Haksız yere bu topraklardan sürgün edilmiş olan -tabi sade Gomidas değil- ne mutlu ki ona adını 150 yıl sonra gümbür gümbür duyurabiliyor. Bütün çalışmaları, topladığı notalar, kendi yazdıkları, yaratıkları, çok sesli hale getirdiği ezgileri ile 150 yıl ve daha nice 150 yıl daha bu toprakların ortak sesi olmaya devam edecek. Bu konser Gomidas, bizler ve hem bu çok sessizliği hepimize bir daha hatırlattığı için, aydınlık bir yarına umut olacağı, diliyorum ki bu gecenin sonunda Osman Kavala'nın da özgürlüğüne kavuştuğunu görmüş oluruz."

LEVON EROYAN: ANADOLU'NUN FOTOĞRAFINI ÇEKTI

Sanatçı Levon Eroyan, Gomidas için yapılan bir konserde yer almaktan onur duyduğunu söyledi.

Gomidas'ın Anadolu'nun "ezgisel" olarak fotoğrafını çektiğini ifade eden Eroyan, Anadolu topraklarındaki neredeyse duyduğu bütün ezgileri kağıda dökmüş ve sabitlemiş. Dolayısıyla Gomidas bu toprakların görülmesi gereken, bilinmesi gereken, ender nadide kişilerinden biri" dedi.

PERVIN CHAKAR: GOMIDAS BÜYÜK BİR ZENGİNLİK

Sanatçı Pervin Chakar, Ermeniler, Süryaniler, Araplar, Türkler ve Kürtler'in bu coğrafyanın çok kültürlülüğünü yansıttığını söyledi. Chakar sözlerine şu sözlerle devam etti: "Gomidas bu coğrafyanın bir insanı ve Kütahyalıydı. Son 20 senesini konuşmayarak geçirdiği söyleniyor. Bunu duyduğumda tüylerim ürperdi. Gomidas'ın Kürtçe derlemeleri 13 şarkıdan oluşmaktadır. Bu akşam ben de bu eserlerden biri olan Dewrêşê Evdî'yi seslendirdim. Umuyorum ki, diğer eserlerini de seslendirme fırsatı elde ederim. Kendi konserlerimde Ermenice eserlerine yer veriyorum olabildiğince. Gomidas büyük bir zenginlik. Sadece kendi dilinde değil diğer dillerde de derlemeler yapmış. Burada olmaktan çok mutluyum."

Gomidas kimdir?

Ermeni sanatçı Gomidas (Soğomon Kevork Soğomonyan) Kütahyalı Ermeni bir ailede dünyaya geldi. Küçük yaşta yetim kalınca Ermenistan'a gönderildi ve daha sonra Berlin'de Kaiser Friedrich Wilhelm Üniversitesinde müzik eğitimi aldı. 1899'da müzikolog doktorasını alan Gomidas Kürdistan ve Anadolu köylerini dolaşarak 300 kadar Ermenice, Kürtçe, Türkçe ve Farsça halk şarkısını kayıt altına almış ve notaya geçirerek, eşsiz bir koleksiyon oluşturmuştur. 24 Nisan 1915 tarihinde tutuklanan 235 Ermeni aydın arasında yer aldı. Çankırı'ya sürgün edilen Gomidas, Halide Edip Adıvar ve diplomatların girişimleri sonucu özel emirle serbest bırakıldı ve 8 Ermeni sanatçıyla birlikte İstanbul'a dönmesine izin verildi. Yaşadığı travmalar nedeniyle Gomidas önce Şişli'deki La Paix hastahanesine, akabinde de Paris'te bir senatoryuma yatırıldı. Hayatının son 18 yılında hiç konuşmayan, beste yapmayan, şarkı söylemeyen sanatçı, 18 yıllık sessizliğin ardından 20 Ekim 1935 yılında Paris'te yaşama veda etti.

NEĞŞİRVAN GÜNER / İSTANBUL

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)